

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

NEMZETKÖZI KATONAI ÉS HADITECHNIKAI SZEMLÉ

NAGY-BRITANNIA TÖBB SZÁZ PÁNCÉLOZOTT HARCJÁRMŰ VÁSÁRLÁSÁRA KÉSZÜL

Brit katonai vezetők már évek óta szeretnék korszerűsíteni a gépesített lövészcsapatok járműparkját, hogy azok lépést tarthassanak az előrenyomuló páncélosdandárokkal.¹ Ennek érdekében a Védelmi Minisztérium 500 páncélozott harcjármű beszerzését tervezi, és arra maximum 2 millió fontot hajlandó költeni. Egyelőre gondot okoz, hogy a szárazföldi csapatok vezetése a Boxer harcjárművet favorizálja, amelyet a német Krauss-Maffei Wegmann és a Rheinmetall cégek által dominált Artec konzorcium gyártana, ráadásul külföldön. A konzorcium más tagjai – BAE Systems, Thales, Raytheon, Rolls-Royce, Pearson Engineering – viszont nagy-britanniai gyártást szeretnének, mert az mintegy ezer munkahelyet teremtene a szigetországban. Páncélozott harcjárművek más gyártói viszont azért aggódnak, hogy a britek nem versenyeztetik meg őket, mert az új eszközöket mielőbb hadrendbe szeretnék állítani. A brit Védelmi Minisztérium végleges döntését befolyásolja majd a harcjárművek ára, amelyet az OCCAR² páneurópai védelmi együttműködési csoport fog meghatározni. Az OCCAR már több száz Boxer harcjármű megrendelését intézte a német és a holland haderő részére. A Boxer harcjármű szériában gyártott első példányait 2009-ben kapta meg a két haderő. A jármű több változatban készül: páncélozott szállító harcjármű, parancsnoki, sebesültszállító és műszaki jármű.³

KÍNÁBAN SZEMÉLYZET NÉLKÜLI HARCKOCSIT TESZTELNEK

Kína haderejének forradalmi korszerűsítésére készül, és ennek keretében a fejlesztők személyzet nélküli harckocsit tesztelnek, melyet a későbbiekben mesterséges intelligencia alapján működő rendszerek irányíthatnak.⁴ A kínai állami televízió márciusban egy rövid videofelvételen bemutatta, amint egy katona irányítópultról egy Type-59 típusú harckocsi mozgását irányította. A narrátor szerint a kínai katonák azt vizsgálják, hogyan lehetne a különféle harceszközöket – a harckocsiktól a repülőgépekig – személyzet nélkül halálosabb fegyverré tenni annál, mint amilyenek jelenleg személyzettel. Szakemberek szerint ez jelentős lépés a kínai haderő korszerűsítési programjában. A hadsereg közel tízezer ilyen típusú harckocsit tart rendszerben, de már elavultak, hiszen a szovjet T-54 harckocsi kínai változatáról van szó. Egy kínai szakíró szerint ez a típus – megfelelő mesterséges intelligenciával felvértezve – jó

¹ <https://www.telegraph.co.uk/business/2018/03/27/uk-closes-deal-buy-hundreds-armoured-vehicles-army/> (Letöltés időpontja: 2018. 04. 04.)

² Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement.

³ <https://www.army-technology.com/projects/mrav/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 20.)

⁴ <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/03/21/china-testing-unmanned-tank/> (Letöltés időpontja: 2018. 04. 04.)

alapja lehet a jövő személyzet nélküli olcsó harceszközének, különösen egy csata kezdeti szakaszában, mert kiegészítő tüzerőt szolgáltathat. Kína korábban már mutatott be felderítő robotokat, pilóta nélküli repülőgépeket és vezető nélküli teherautókat, amelyek képesek konvojban közlekedni, de a mostani volt az első jelentés egy személyzet nélküli harckocsiról.

KÍNA ÚJABB KÖZEPES HATÓTÁVOLSÁGÚ INTERKONTINENTÁLIS RAKÉTÁKKAL FELSZERELT RAKÉTADANDÁRT ÁLLÍTOTT HADRENDBE

A kínai Népi Felszabadító Hadsereg napilapja április 17-én közölte, hogy a haderőnél hadrendbe állítottak egy Dong Feng 26 (DF-26) típusú közepes hatótávolságú interkontinentális ballisztikus rakétákkal felfegyverzett új rakétadandárt.⁵ Az állami televízió aznap bemutatott egy videofelvételt, amelyen a DF-26 típusú rakéta legalább 22 darab hattengelyes szállító-indító járműve és személyzete volt látható. Szakértők szerint a rakéta hatótávolsága 4000 km körül van, és a hagyományos mellett nukleáris robbanófej hordozására is képes. Amerikai elemzők „Guam-ölőnek” is nevezik, mivel hatótávolsága alapján leginkább a sziget, illetve a rajta található amerikai haditengerészeti és légitámaszpontok elleni csapásmérésre alkalmas. A kínai haderő napilapja szerint a rakéta feladata kettős. Az első egy Kína elleni nukleáris támadásra adott gyors válaszcsoport, amihez nukleáris robbanófejet használnának. Kína korábban deklarálta, hogy elsőként ilyen eszközt nem vet be. A második feladat nagy pontosságú csapásmérés hagyományos robbanófejjel stratégiai fontosságú szárazföldi cél vagy nagy és közepes haditengerészeti csoportosítás ellen. DF-26 típusú rakéták nyilvánosan először 2015-ben voltak láthatók a második világháború ázsiai befejezésének 70. évfordulója alkalmából Pekingben tartott díszszemlén. Az eseményen 16 szállító-indító jármű vonult fel.

PAKISZTÁN VÍZ ALÓL INDÍTOTT ROBOTREPÜLŐGÉPET

Március végén a pakisztáni haderő bejelentette, hogy a haditengerészet víz alatti mobil platformról indított Babur-3 típusú robotrepülőgépe „nagy pontossággal sikeresen megsemmisítette a célt, az összes repülési paraméter teljesítésével”.⁶ A robotrepülőgép a szárazföldi indítású Babur-2 víz alatti indításra átalakított változata, első ismert kísérleti indítására 2017. január 7-én került sor. A márciusi teszt során – amely a második sikeres kísérlet volt – a kijelölt célt az indítás helyétől 450 km távolságra jelölték ki. A robotrepülőgép a tenger felett 5–10 m magasan repülve közelítette meg a szárazföldet, majd terepkövető üzemmódban repült tovább, hogy megnehezítse a radarok általi felderítést.⁷ A Babur-3 robotrepülőgépet elsőként feltehetően a francia gyártású Agosta 90B-osztályú tengeralattjárókra telepítik, de a későbbiekben a kínai Type 039A tengeralattjárók fegyverzeteként is megjelenhet. A Babur-3 robotrepülőgépek a tengeralattjárók torpedóvető csövein keresztül indíthatóak.

⁵ <https://thediplomat.com/2018/04/china-announces-commissioning-of-df-26-intermediate-range-ballistic-missile-brigade> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 04.)

⁶ <http://www.janes.com/article/78989/pakistan-test-fires-babur-slm> (Letöltés időpontja: 2018. 04. 04.)

⁷ <https://thediplomat.com/2018/04/pakistan-conducts-second-test-of-babur-3-nuclear-capable-submarine-launched-cruise-missile/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 15.)

OROSZORSZÁG HAJLANDÓ FELGYORSÍTANI A KORSZERŰ LÉGVÉDELMI RENDSZEREK LESZÁLLÍTÁSÁT TÖRÖKORSZÁGNAK

Putyin orosz elnök április eleji törökországi látogatása során Erdoğan török elnök felvette, hogy szeretné, ha az orosz fél felgyorsítaná a török haderőnek szánt Sz–400 típusú légvédelmi rendszerek legyártását.⁸ Újságíróknak nyilatkozva Putyin megerősítette, hogy a gyártás felgyorsítása „török partnereink és barátaink kérésére történik”. A Törökország NATO-partnereit elgondolkodtató és riasztó fegyvervásárlás értéke mintegy kétmilliárd dollár, ami jelentős bevétel az orosz hadiipar számára, ráadásul Moszkva politikailag is profitál belőle. 2017 decemberében orosz források a szállítások kezdetét 2019 végére, 2020 elejére tették. Arról egyelőre nincs információ, hogy a gyártás gyorsításával mennyivel korábban kezdődhet a légvédelmi eszközök leszállítása. Orosz sajtóinformációk szerint Törökország szeretné elérni, hogy az orosz féltől a gyártási technológiát is megszerezze, és akár közös gyártásban is szívesen részt venne, de ezeknek a kéréseknek a teljesítését egyes orosz biztonsági szolgálatok megvétózták.

OROSZORSZÁG SZ–300-AS LÉGVÉDELMI RENDSZERT ADHAT SZÍRIÁNAK

Szergej Rudszkov vezérezredes, az orosz haderő hadműveleti főcsoportfőnöke április végén bejelentette, hogy Oroszország hamarosan új légvédelmi rendszereket fog leszállítani a szír kormány számára.⁹ A bejelentés nem nevez meg konkrét típust, de korábbi sajtójelentések szerint Sz–300-as rendszerekről lehet szó. Az április 13-án amerikai, brit és francia repülőgépekkel állítólagos szír vegyifegyver-létesítmények ellen végrehajtott támadásokat követően orosz politikai és katonai vezetők felvetették a szír légvédelmi rendszer megerősítésének lehetőségét.¹⁰ Izraeli politikusok és katonák nyilvánosan kijelentették, hogy Sz–300-as légvédelmi rendszerek rendszeresítése a szír haderőben korlátozná az izraeli légierő szíriai tevékenységét. Ha azokat alkalmaznák izraeli repülőgépek ellen, akkor meg kell támadni őket. Izrael egyik fél oldalán sem avatkozott be a szíriai harcokba, de több tucat bevetésben támadta a Hezbollahnak szánt feltételezett fegyverszállítmányokat szír területen. Izrael felhívta a figyelmet arra is, hogy nem fogadja el az állandó iráni katonai jelenlétet Szíriában.

SKANDINÁVOK IS HARCOLTAK AZ OROSZOK OLDALÁN SZÍRIÁBAN

Az orosz sajtóban információ jelent meg arról, hogy Szíriában orosz parancsnokság alatt skandináv önkéntesekből álló alegység is harcolt.^{11,12} A témáról megjelent cikkek egy katonai témával foglalkozó norvég honlapon¹³ közölt íráson és fényképeken alapulnak. Az alegység

⁸ http://www.spacedaily.com/reports/Russia_Turkey_agree_to_speed_up_delivery_of_S-400s_Putin_999.html (Letöltés időpontja: 2018. 04. 04.)

⁹ <https://missilethreat.csis.org/russia-to-supply-syrian-government-with-s-300/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 04.)

¹⁰ <https://www.cbsnews.com/news/russia-bashar-al-assad-syria-new-missile-defense-system-reports-s-300-system/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 04.)

¹¹ <http://x-true.info/70080-norvezhcy-srazhalis-v-sirii-na-rossiyskoy-storone.html> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 14.)

¹² <https://inosmi.ru/military/20180514/242210013.html> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 20.)

¹³ <https://www.aldrimer.no/nordmenn-kjempet-pa-russisk-side-i-syria/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 20.)

egyik meg nem nevezett, valószínűleg norvég katonája elmondta, hogy csoportjuk 2017 telén, tavaszán és nyarán harcolt az Iszlám Állam (IÁ) ellen Szíriában orosz parancsnokság alatt. Az alegységük a „*Borbrand*”¹⁴ (Torbrand) nevet viselte. Norvégok mellett svédok és izlandiak is voltak a csoportban, továbbá néhányan más európai országokból, és mindenki önkéntesként harcolt. Tavasszal a támadó erők élén haladva gyakran kerültek közvetlen harcrintkezésbe az ellenséggel nappal és éjszaka egyaránt. A csoportot alapvetően gépesített lövészalegységként lehet jellemezni, de használtak harckocsikat és „nehézfegyverzetet” is. Az orosz parancsnokság gyakran mélységi felderítőkként alkalmazta őket, az ilyen feladatokat általában éjszaka hajtották végre. Egy alkalommal kúszva megközelítették az IÁ egyik táborát, ahol mintegy 50 fő fegyveres, több harckocsi és terepjáró gépkocsi volt. Tüzérségi támogatást kértek és kaptak az oroszoktól, aminek eredményeként a lőszerraktár felrobbant és a fegyveresek fele meghalt, a többiek pedig elkezdtek menekülni. Az alegység parancsnoka utasítást adott a menekülők megállítására, amit az állomány „példásan” végrehajtott, senki nem maradt életben.

FRANCIAORSZÁG LAKOSSÁGA ELLENZI FEGYVEREK ELADÁSÁT SZAÚD-ARÁBIÁNAK

A YouGov független közvélemény-kutató csoport Szaúd-Arábia jemeni katonai beavatkozása harmadik évfordulója alkalmából március 20–21-én 1026 felnőtt személy megkérdezésével felmérést készített a francia lakosság körében, hogy hogyan vélekednek a térségbe irányuló francia fegyverexportról.¹⁵ A közvélemény-kutatás eredménye szerint a lakosság 74%-a számára nem elfogadható, hogy Franciaország fegyvereket ad el Szaúd-Arábiának. A felmérés azért készült, mert több nem kormányzati szervezet nyomást akart gyakorolni Emmanuel Macron köztársasági elnökre még a szaúdi koronaherceg április elejére tervezett párizsi látogatása előtt, hogy Franciaország állítsa le vagy csökkentse a térségbe irányuló fegyverexportját. Norvégia már korábban felfüggesztette fegyverexportját az Egyesült Arab Emírségekbe, amely Szaúd-Arábia koalíciós partnere a jemeni beavatkozásban. A közvélemény-kutatás kitért az Egyesült Arab Emírségekre is, az oda irányuló fegyverexportot Franciaország lakosságának 71%-a ellenzi. Mohamed Szalman szaúdi koronaherceg és védelmi miniszter április 8-án kezdődött párizsi látogatásakor – a szaúdi fél kérésére – a két ország közötti fegyverkereskedelmet a jövőben kormányközi megállapodások keretében végzik. Sajtójelentések szerint a koronaherceg haditengerészeti járőrhajók és Caesar 155 mm-es önjáró tarackok leszállítását kérte.¹⁶

GÖRÖG KATONÁK TÖRÖK FOGSÁGBAN

Március 2-án török határőrizeti szervek két görög katonát fel-, majd letartóztattak kémkedés vádjával Edirne tartományban. A görög fél állítása szerint a katonák eltévedtek a sűrű ködben, ezért kerültek át a határ túloldalára. Április elején Alekszisz Ciprasz görög miniszterelnök nyilvánosan sürgette Törökországot, hogy jó szándéka jeléül engedje szabadon a bebörtönzött

¹⁴ Ősi skandináv férfinev.

¹⁵ http://www.spacewar.com/reports/74_of_French_people_against_weapons_sales_to_Saudi_poll_999.html (Letöltés időpontja: 2018. 04. 04.)

¹⁶ <http://www.presstv.com/Detail/2018/04/10/558054/France-Saudi-Arabia-deals> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 17.)

két görög katonát és fejezze be a verbális támadásokat, amelyek növelik a két NATO-tagország közötti feszültséget.¹⁷ Az Anadolu török állami hírgyűnökség szerint a két katonát azzal vádolják, hogy kémkedést kíséreltek meg, illetve tiltott katonai zónába léptek be. A katonák kiadását nehezíti, hogy Athén menedéket adott nyolc török katonának, akiket Ankara azzal vádol, hogy részt vettek a 2016-os puccskísérlésben. Átadásuk Törökországnak többszöri kérés, követelés ellenére sem történt meg, mert a görög legfelső bíróság következetesen elutasította azt, arra hivatkozva, hogy országukban nem folytatnának le ellenük szabályos bírósági eljárást. A két ország között vita folyik a Földközi-tenger keleti medencéjében található szénhidrogénkészletek kiaknázásáról, emellett Ankara felvetette a határmódosítás lehetőségét, illetve elégedetlen a görögországi muszlim kisebbség helyzetével.

AZ AMERIKAI LÉGIERŐ A KORAI ELŐREJELZŐ MŰHOLDRENDSZER ÚJ GENERÁCIÓJÁT FEJLESZTI

Április közepén az amerikai légierő illetékese bejelentette, hogy felgyorsítják az új korai előrejelző műholdrendszer kifejlesztését, és az új rendszer elemeinek az üzembe állítását kilenc helyett már öt év múlva megkezdik.¹⁸ A 2019-es költségvetésben már nem szerepelnek a jelenlegi űrbázisú infravörös rendszer (SBIRS¹⁹) következő két elemének Föld körüli pályára állításának költségei, helyette az új rendszerrel kapcsolatos 643 millió USD jelent meg.²⁰ A döntés oka, hogy a szakértők a rendszert – annak Föld körül keringő elemeinek elhelyezkedése miatt – túlságosan sebezhetőnek tartják. Egyelőre még nem tisztázott, hogy az új rendszer műholdjainak pályái milyenek lesznek. Az alacsony és a magas Föld körüli, valamint a geoszinkron pályának egyaránt vannak előnyei és hátrányai, ezért feltehetően ezek kombinációját fogják megváltoztatni. Az új rendszernek a réginél rugalmasabbnak kell lennie, a műholdaknak több üzemanyagot kell tárolniuk a hatékonyabb manőverezőképesség érdekében, valamint javítani kell védelmi képességeiken.

ERŐSÖDŐ AMERIKAI–SVÉD–FINN KATONAI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Május 7–10. között Peter Hultqvist svéd és Jussi Niinistö finn védelmi miniszter Washingtonban tárgyalt James Mattis amerikai védelmi miniszterrel a háromoldalú katonai együttműködés elmélyítéséről.²¹ A tárgyalások végén a felek szándéknyilatkozatot írtak alá. A svéd kormány által kiadott nyilatkozat szerint a felek az együttműködést közös hadgyakorlatokkal és az interoperabilitás javításával is erősítik. 2017-ben az Aurora 17 védelmi gyakorlaton több mint 1400 amerikai katona csatlakozott az utóbbi 20 év legnagyobb svédországi gyakorlatán részt vevő mintegy 20 ezer svéd, finn, dán, norvég, litván és észti katonához.²² Svédország nem tagja a NATO-nak, de az utóbbi években erősítette kapcsolatait a Szövetséggel az orosz

¹⁷ http://www.spacedaily.com/reports/Greece_urges_Turkey_goodwill_gesture_on_detained_soldiers_999.html (Letöltés időpontja: 2018. 04. 04.)

¹⁸ <https://www.defensenews.com/digital-show-dailies/space-symposium/2018/04/18/air-force-sets-ambitious-goal-to-procure-next-missile-warning-satellites-in-five-years/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 04.)

¹⁹ Space Based Infrared System.

²⁰ <http://spacenews.com/the-end-of-sbirs-air-force-says-its-time-to-move-on/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 19.)

²¹ <http://www.janes.com/article/80026/defence-agreement-to-deepen-military-ties-between-sweden-finland-us-but-nato-membership-remains-unlikely> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 14.)

²² <https://www.thelocal.se/20180509/sweden-us-and-finland-agree-to-work-more-closely-together-on-defence> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 14.)

figyelmeztetés ellenére, miszerint a NATO bővítését Oroszország fenyegetésként értékelné. Svédország már befogadó nemzeti támogatásról szóló megállapodást is kötött a NATO-val, melynek értelmében svéd meghívás alapján a NATO-tagállamok helikopterei, repülőgépei és hajói is használhatják az ország területét. A szándéknyilatkozat aláírói azzal számolnak, hogy az nem vált ki megtorlást az orosz fél részéről, ha csak a nyilatkozat nem arra szolgál, hogy a két skandináv ország előtt megnyissa az utat a NATO-ba, esetleg amerikai csapatok állomásoztatására területükön. Svédországban 2018 szeptemberében, Finnországban pedig 2019 áprilisában lesznek választások, amelyek kimenetele hosszabb távon befolyásolhatja a két skandináv ország katonai együttműködését az Amerikai Egyesült Államokkal, illetve a NATO-val.

MONTENEGRÓ KATONÁKAT KÜLD A KFOR-BA

A montenegrói Nemzeti Biztonsági Tanács még február elején döntött arról, hogy két katonát küld a NATO által vezetett KFOR állományába.²³ Egy tiszt a pristinai parancsnokságon, egy másik pedig a szkopjei törzsben kap beosztást. Montenegró vezetése már 2015 óta gondolkodott arról, hogy hadereje részt vesz a koszovói békefenntartásban, de a döntéshez a végső impulzust az ország 2017. júniusi NATO-csatlakozása adta meg. Az ország lakosságának mintegy harmada szerbnek vallja magát, viszont Szerbia, illetve a szerbek deklarálták, hogy Koszovó függetlenségét soha nem fogják elismerni, Montenegró azonban ezt a lépést 2008-ban megtette. Bár Montenegró és Koszovó felvette a diplomáciai kapcsolatokat, Montenegró még mindig csak ügyvivővel képviselteti magát Pristinában. Alekszandar Vulin, Szerbia védelmi minisztere élesen kritizálta a montenegrói döntést, amelyet Koszovó függetlenségét támogató politikai üzenatként jellemezte.²⁴

FELHASZNÁLT IRODALOM

<http://spacenews.com/the-end-of-sbirs-air-force-says-its-time-to-move-on/>

<http://www.balkaninsight.com/en/article/montenegro-s-military-officers-to-join-nato-troops-in-kosovo-02-02-2018>

<http://www.gazetaexpress.com/en/news/serbia-reacts-to-montenegro-sending-army-officers-to-kosovo-173733/>

<http://www.janes.com/article/78989/pakistan-test-fires-babur-slem>

<http://www.janes.com/article/80026/defence-agreement-to-deepen-military-ties-between-sweden-finland-us-but-nato-membership-remains-unlikely>

<http://www.presstv.com/Detail/2018/04/10/558054/France-Saudi-Arabia-deals>

http://www.spacedaily.com/reports/Greece_urges_Turkey_goodwill_gesture_on_detained_soldiers_999.html

http://www.spacedaily.com/reports/Russia_Turkey_agree_to_speed_up_delivery_of_S-400s_Putin_999.html

²³ <http://www.balkaninsight.com/en/article/montenegro-s-military-officers-to-join-nato-troops-in-kosovo-02-02-2018> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 14.)

²⁴ <http://www.gazetaexpress.com/en/news/serbia-reacts-to-montenegro-sending-army-officers-to-kosovo-173733/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 14.)

http://www.spacewar.com/reports/74_of_French_people_against_weapons_sales_to_Saudi_poll_999.html

<http://x-true.info/70080-norvezhcy-srazhalis-v-sirii-na-rossijskoy-storone.html>

<https://inosmi.ru/military/20180514/242210013.html>

<https://missilethreat.csis.org/russia-to-supply-syrian-government-with-s-300/>

<https://thediplomat.com/2018/04/china-announces-commissioning-of-df-26-intermediate-range-ballistic-missile-brigade>

<https://thediplomat.com/2018/04/pakistan-conducts-second-test-of-babur-3-nuclear-capable-submarine-launched-cruise-missile/>

<https://www.aldrimer.no/nordmenn-kjempet-pa-russisk-side-i-syria/>

<https://www.army-technology.com/projects/mrav/>

<https://www.cbsnews.com/news/russia-bashar-al-assad-syria-new-missile-defense-system-reports-s-300-system/>

<https://www.defensenews.com/digital-show-dailies/space-symposium/2018/04/18/air-force-sets-ambitious-goal-to-procure-next-missile-warning-satellites-in-five-years/>

<https://www.telegraph.co.uk/news/2018/03/21/china-testing-unmanned-tank/>

<https://www.thelocal.se/20180509/sweden-us-and-finland-agree-to-work-more-closely-together-on-defence>